

Pensioenfonds PGB

1e kwartaal 2020

Het doel van de **reo**[®] (responsible engagement overlay)* service is om bedrijven te stimuleren hun handelswijze met betrekking tot ESG (milieu, maatschappij en goed bestuur) te verbeteren. Dit doen wij door ondernemingen waarin onze klanten zijn belegd aan te spreken (engagen) op ESG-kwesties. De focus ligt op het verbeteren van het beleggingsresultaat op lange termijn. Wij willen bedrijven helpen om commercieel succesvoller te worden door op een veiligere, schonere en meer verantwoorde wijze te werken. Zo zijn bedrijven ook beter gepositioneerd om met ESG-risico's en -kansen om te gaan.

Hoe ondernemingen op de coronacrisis reageren en maatregelen nemen om personeel en te beschermen en te ondersteunen, alsook bij te dragen aan het maatschappelijk welzijn, blijft voorlopig een aandachtspunt blijven. We hebben het Investor Statement on Coronavirus Response ondertekend. Daarin worden bedrijven aangespoord hun mensen te beschermen en om zich financieel verstandig te blijven gedragen.

We hebben met diverse grote grondstofwinnende bedrijven gewerkt aan ambitieuze toezeggingen over CO₂-afbouw, onze naam gezet onder een aantal engagementtrajecten over mensenrechten en arbeidsrechten. Daarnaast hebben we met voedingsmiddelenconcerns discussies gevoerd over uiteenlopende ESG-risico's en -kansen.

Met basissectoren in gesprek over CO₂-reductie

Begin 2020 heeft een aantal grote spelers in de grondstofwinnende sector stevige beloftes gedaan over de vermindering van de CO₂-uitstoot (decarbonisatie). Ondernemingen als BP, BHP, Rio Tinto en Teck Resources (allemaal partijen waarmee we al ruim tien jaar in de slag zijn over CO₂-beheer) hebben toegezegd de netto-uitstoot naar nul terug te brengen. Zowel BP als BHP namen het voortouw door daar ook scope 3-uitstoot toe te rekenen. Dat betekent in de praktijk dat ze CO₂-uitstoot van het gebruik van de producten willen aanpakken.

We steunen deze beloftes, maar weten dat de ondernemingen hiermee nog niet van alle financiële gevolgen zijn verlost.

De koolstofvrij-belofte is dan ook zeker niet het eindpunt van onze engagementinspanningen. We blijven bij ondernemingen aandringen op een verlaging van de uitstoot voordat ze voor de laatste uitweg van de CO₂-compensatie kiezen.

Ontbossing: uitdagingen voor de Braziliaanse rundvleessector

We hebben deelgenomen aan een gesprek met de drie grootste vleesslachters en -verwerkers van Brazilië. Gevraagd werd wat zij deden om de ontbossing en de landontginning tegen te gaan.

Veehouderijen in Brazilië zijn de belangrijkste oorzaak van de ontbossing in Latijns-Amerika. De drie bedrijven hebben de afgelopen jaren gewerkt aan de formulering van standaarden voor milieu, arbeid en grondrechten. Deze inspanningen zijn echter beperkt tot 'directe leveranciers', goed voor minder dan 50% van het totaal.

We hebben er op aangedrongen transparanter te communiceren over de aard en de reikwijdte van de keten en om een allesomvattend traceersysteem te ontwikkelen. We hebben het verder gehad over de mogelijkheid dat de beleggersgroep met de overheid om de tafel gaat zitten en om actie vraagt op het gebied van met veeteelt samenhangende ontbossing.

Diversificatiestrategieën proteïne

We hebben ons aangesloten bij het engagement programma voor duurzame proteïne van FAIRR. Het initiatief richt zich op 15 internationale supermarkten en 10 internationale voedingsmiddelenproducenten.

We vragen ondernemingen om informatie openbaar te maken over de langetermijnaanpak van eiwitdiversificatie. We willen ook weten of het bestuur de transitie van de portefeuille steunt richting eiwitten die minder klimaatimpact hebben in overeenstemming met de klimaatwetenschap..

BMO GAM leidt de engagement met de Amerikaanse supermarktketen Walmart en de Canadese supermarktketen Loblaw's.

Samenwerken aan betere sociale werkwijzen

We hebben het afgelopen kwartaal onze steun gegeven aan een aantal beleggersinitiatieven waarin zowel bedrijven als overheden worden opgeroepen mensenrechten en arbeidsrechten te respecteren.

We hebben de verklaring van de Investor Alliance for Human Rights ondertekend. Daarin worden overheden opgeroepen om eisen aan mensenrechten te formuleren en te handhaven voor ondernemingen die het hoofdkantoor in dat land hebben, dan wel die actief zijn in dat rechtsgebied.

We hebben ons daarnaast aangesloten bij de 'Find it, Fix it, Prevent it'-coalitie. Dat initiatief richt zich op de aanpak van het risico op moderne slavernij. Het is een combinatie van engagement over regelgeving, met ondernemingen en de formulering van maatstaven over moderne slavernij.

Tot slot hebben we een beleggersverklaring ondertekend waarin wordt opgeroepen tot meer transparantie over materiële ESG-punten in de luxe mode-sector, waaronder inspanningen voor een leefbaar loon. De verklaring is afgegeven door het Platform Living Wage Financials (PLWF), een samenwerkingsverband van 13 hoofdzakelijk Nederlandse financiële instellingen.

Aanval SEC op verantwoord beleggen

In november 2019 heeft de Amerikaanse SEC formeel werk gemaakt van het inperken van verantwoord beleggen. Er worden twee wijzigingen in de regelgeving voorgesteld die de regeldruk voor stemadviesbureaus vergroten en die de mogelijkheid van beleggers om een aandeelhoudersmotie in te dienen beperken. De SEC motiveert de wijzigingen als volgt: ze pakken de zorgen aan over de accuratesse en transparantie van advies over stemmen bij volmacht en de drempel voor aandeelhoudersmoties wijzigen om misbruik te voorkomen. Deze voorstellen zijn een voorbeeld van de op ondernemingen gerichte agenda van de SEC, namelijk het afschaffen van wat het als onnodige last voor bedrijven beschouwt. Met de consequenties voor beleggers wordt veelal geen rekening gehouden.

We hebben tegen de SEC onze zorg uitgesproken dat de voorgestelde wijzigingen het lastiger maken om moties in te dienen en door te zetten. En dat het gebruik daarvan hierdoor in de toekomst wordt ontmoedigd.

We verwachten dat de SEC in het tweede kwartaal van dit jaar de knoop doorhakt. De voorstellen ondervinden flink wat tegenstand van beleggers, dus er wordt mogelijk nog hier en daar wat aan gewijzigd. Maar we achten het onwaarschijnlijk dat ze helemaal worden ingetrokken.

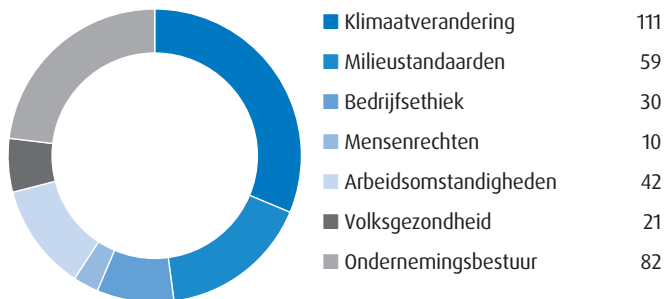
Aantal aangesproken ondernemingen dit kwartaal

Aangesproken ondernemingen	Behaalde milestones	Aantal landen
154	46	22

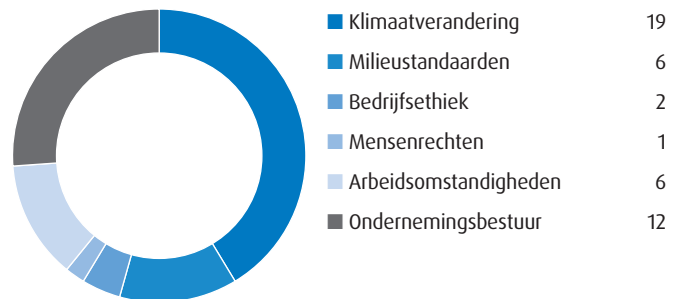
Engagement naar regio

Aangesproken ondernemingen naar onderwerp

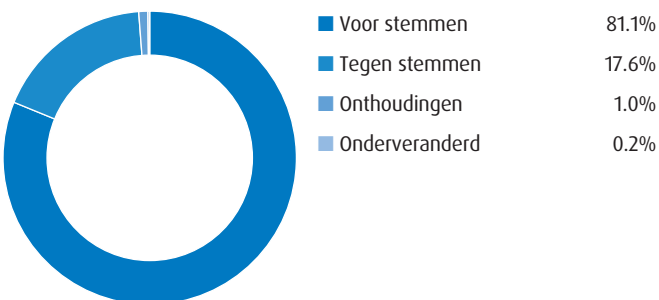

Behaalde milestones naar onderwerp

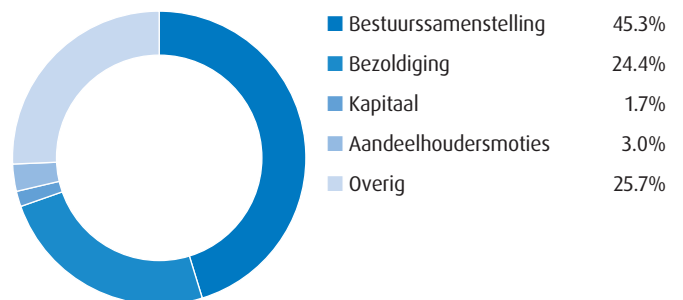

Stemresultaten:

Aantal AVA's	482
Aantal stemmen	4318

Stemmen tegen en onthoudingen naar onderwerp

* reo® wordt toegepast op €147billion beheerd vermogen per 30 september 2019.

** Bedrijven kunnen zijn aangesproken op meer dan een onderwerp.

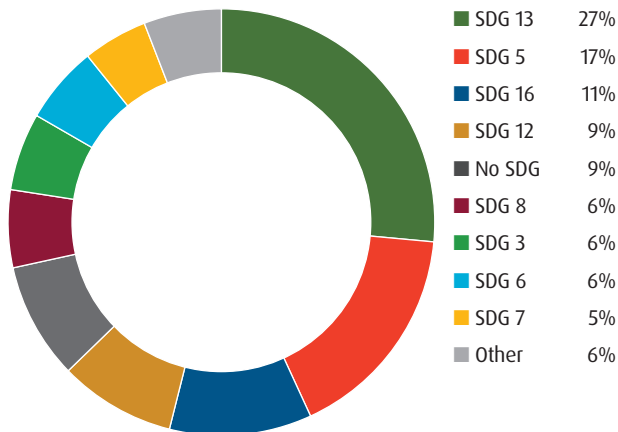
*** Dit verslag is opgesteld met behulp van gegevens die zijn verstrekt door een externe aanbieder van het elektronisch stemplatform. De statistieken zijn exclusief stemmingen met nul aandelen en herinschrijvingen. Vergaderingen/stemmingen/voorstellen/ worden geacht niet in stemming te zijn gebracht indien: de stembiljetten zijn verworpen door stemgerechtigde tussenpersonen (bv. indien de nodige documenten (zoals volmachten, bevestiging van de uiteindelijke gerechtigde, enz.) niet aanwezig waren); geïnstrueerd als "Niet stemmen" (bv. op aandelenblokkerende markten); of geen instructie hebben gekregen. In het verleden behaalde resultaten mogen nietgezien worden als een indicatie van toekomstige resultaten. Beurs- en valutaschommelingen betekenen dat de waarde van en de inkomsten uit beleggingen in het Fonds niet gegarandeerd zijn. Zij kunnen zowel dalen als stijgen en u kunt uw inleg verliezen.

Engagements en Sustainable Development Goals (SDGs)

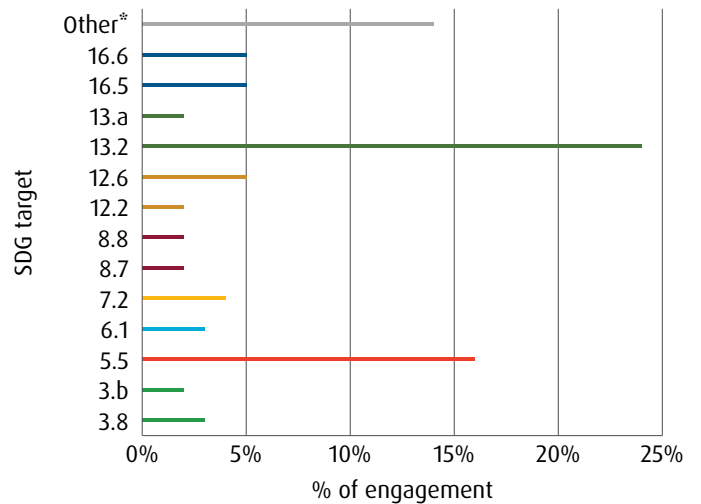
De 17 doelstellingen voor duurzame ontwikkeling (SDG's) zijn ontwikkeld door de VN en bedrijfstakoverkoepelende stakeholders, met het oog op het opstellen van een routekaart naar een duurzamere wereld.

Wij gebruiken de gedetailleerde onderliggende SDG-doelstellingen om de engagementdoelen per bedrijf te bepalen, waar relevant, en om de positieve maatschappelijke en milieugevolgen van engagement te verwoorden. Engagements worden systematisch op doelniveau vastgelegd, om een grotere nauwkeurigheid en een grotere impact mogelijk te maken.

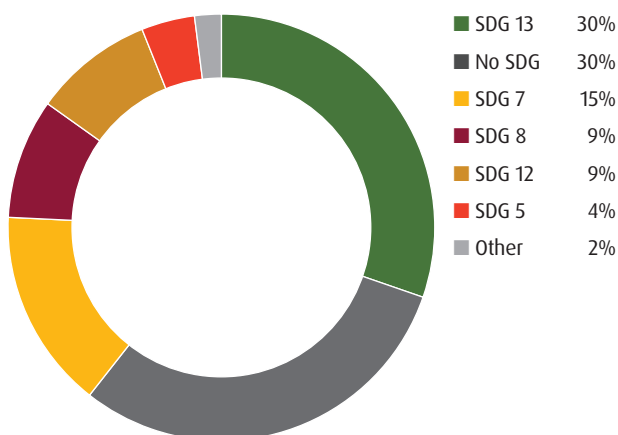
Engagement SDG niveau

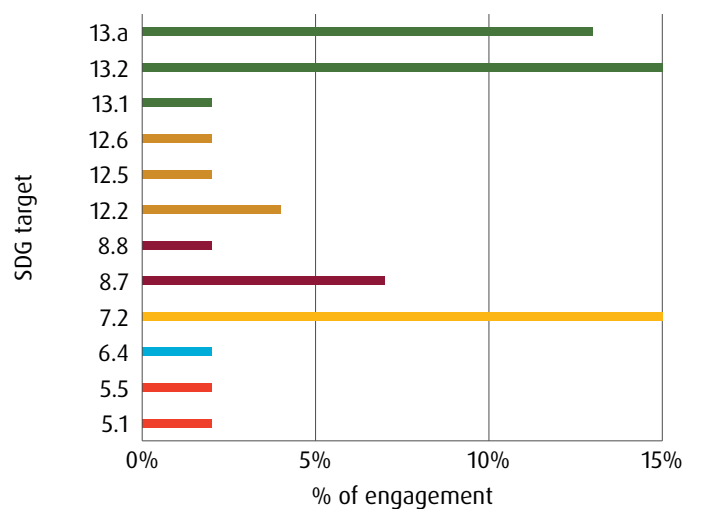
Engagement onderliggende SDG doelstelling

Milestone SDG niveau

Milestone onderliggende SDG doelstelling

*Other vertegenwoordigt SDG subdoelen die minder dan 2% van de relevante SDG uitmaken.

Engagement casestudy

Naam: Facebook Inc

Land: United States

Sector: Information Technology

Prioriteitsonderneming: -

ESG-risicoscore:

Reactie op eerder engagement Poor

Thema: Arbeidsomstandigheden

Titel van engagement casestudy: Modereren content

Achtergrond

Als social media-platform met meer dan 2,5 miljard actieve gebruikers (dat wil zeggen, één op de drie wereldbewoners) heeft Facebook met zijn content potentieel ongekende invloed. Na het Cambridge Analytica-schandaal in 2018 worden er steeds vaker kanttekeningen gezet bij de rol van de onderneming in de samenleving, vooral over de verspreiding van desinformatie op het Facebook-platform en op WhatsApp. In een recent rapport waartoe de onderneming opdracht had gegeven, gaf Facebook toe er niet in te zijn geslaagd om tegen te houden dat het platform werd gebruikt om 'verdeeldheid te zaaien en tot offline geweld op te roepen', met als gevolg de genocide van de Rohingya in Myanmar in 2017. Van recenter datum is de livestream van terroristische aanslagen zoals de schietpartij in Christchurch in Nieuw-Zeeland vorig jaar. Dit alles vindt plaats in de context van een slechte corporate governance en bedrijfscultuur die oprichter en CEO Mark Zuckerberg uit de wind houden en ervoor zorgen dat hij geen verantwoording hoeft af te leggen aan minderheidsaandeelhouders en de samenleving in het algemeen.

Actie

We hebben begin 2019 met de onderneming gesproken over het voorstel om een Content Oversight Board ('COB') op te richten in het kader van de verbetering van de modereeractiviteiten. We signaleerden toen al dat er een open en uitgebreide raadpleging leek te worden gehouden met een brede groep belanghebbenden over de manier waarop de COB in de praktijk zou moeten gaan werken. Gezien het feit dat CEO van Facebook Mark Zuckerberg zei dat de COB begin 2019 van start zou gaan, bevreedde het ons hoe weinig er op het moment van de raadpleging in de steigers stond. In onze formele reactie gaven wij onze steun in het algemeen, maar drongen we ook aan op de publicatie van een transparantieverslag waarin ook andere delen van het modereerprogramma voor content aan de orde zou komen, zodat beleggers en andere belanghebbenden de vorderingen actief kunnen volgen. Daarnaast hebben we ons aangesloten bij en meegewerkt aan de activiteiten van een coalitie van beleggers die Facebook, Alphabet en Twitter wil aanspreken op het beter modereren van de livestreams via de respectievelijke platforms.

Oordeel

De onderneming heeft het afgelopen kwartaal een concept-charter voor de COB gepubliceerd, met daarin het besluitvormings- en publieke verslagleggingsproces. Vooral gunstig vinden we dat de COB onafhankelijk van Facebook zelf gaat opereren, eigen gespecialiseerde medewerkers krijgt en dat de beslissingen ervan bindend zijn voor Facebook. Wel vinden we de uitrol ervan nog altijd te traag verlopen: tot de zomer worden er geen benoemingen voorzien. Naar het zich laat aanzien, komt er geen verandering in het takenpakket van de raad van bestuur van Facebook. In onze optiek zou dat bestuur eindverantwoordelijk moeten zijn. Net als bij andere social media-ondernemingen is de verantwoordelijkheid voor het modereren van de content weinig duidelijk, worden er onvoldoende middelen ingezet om het probleem aan te pakken en wordt er maar weinig informatie naar buiten gebracht. Om die reden hebben wij samen met 100 wereldwijde beleggers een open brief geschreven op de dag van de herdenking van de schietpartij in Christchurch. In die brief worden deze ondernemingen gevraagd meer te doen.

ESG-risicoscore: blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

 Laag

 Matig

 Bovengemiddeld

 Hoog

Bijlage

SDG	Doel	Samenvatting doel
■ SDG1	1.1	Tegen 2030 extreme armoede uitroeien voor alle mensen wereldwijd, die met minder dan \$1,25 per dag moeten rondkomen.
■ SDG1	1.4	Er tegen 2030 voor zorgen dat alle mannen en vrouwen, in het bijzonder de armen en de kwetsbaren, gelijke rechten hebben op economische middelen, alsook toegang tot basisdiensten, eigenaarschap en controle over land en andere vormen van eigendom, nalatenschap, natuurlijke hulpbronnen, gepaste nieuwe technologie en financiële diensten, met inbegrip van microfinanciering.
■ SDG2	2.1	Tegen 2030 een einde maken aan honger en voor iedereen, in het bijzonder de armen en de mensen die leven in kwetsbare situaties, met inbegrip van kinderen, toegang garanderen tot veilig, voedzaam en voldoende voedsel en dit het hele jaar lang.
■ SDG2	2.2	Tegen 2030 een einde maken aan alle vormen van malnutritie, waarbij ook tegen 2025 voldaan moet kunnen worden aan de internationaal overeengekomen doelstellingen met betrekking tot groeiachterstand en ondergewicht bij kinderen onder de 5 jaar; en eveneens tegemoetkomen aan de voedingsbehoeften van adolescente meisjes, zwangere vrouwen, vrouwen die borstvoeding geven en oudere personen.
■ SDG2	2.4	Tegen 2030 duurzame voedselproductiesystemen garanderen en veerkrachtige landbouwpraktijken implementeren die de productiviteit en de productie kunnen verhogen, die helpen bij het in stand houden van ecosystemen, die de aanpassingscapaciteit verhogen in de strijd tegen klimaatverandering, extreme weersomstandigheden, droogte, overstromingen en andere rampen en die op een progressieve manier de kwaliteit van het land en de bodem verbeteren.
■ SDG3	3.3	Tegen 2030 een einde maken aan epidemieën zoals aids, tuberculose, malaria en verwaarloosde tropische ziekten, alsook hepatitis, door water overgebrachte ziekten en andere overdraagbare ziekten bestrijden.
■ SDG3	3.4	Tegen 2030 de vroegtijdige sterfte gelinkt aan niet-overdraagbare ziekten met een derde inperken via preventie en behandeling, en mentale gezondheid en welzijn bevorderen.
■ SDG3	3.8	Zorgen voor een universele ziekteverzekering, met inbegrip van de bescherming tegen financiële risico's, toegang tot kwaliteitsvolle essentiële gezondheidszorgdiensten en toegang tot de veilige, doeltreffende, kwaliteitsvolle en betaalbare essentiële geneesmiddelen en vaccins voor iedereen
■ SDG3	3.b	Het onderzoek en de ontwikkeling ondersteunen van vaccins en geneesmiddelen voor overdraagbare en niet-overdraagbare ziekten voor de overdraagbare en de niet-overdraagbare ziekten die in hoofdzaak ontwikkelingslanden treffen, toegang verschaffen tot betaalbare essentiële geneesmiddelen en vaccins, volgens de richtlijnen van de Verklaring van Doha aangaande het TRIPS-akkoord en Volksgezondheid.
■ SDG5	5.1	Een einde maken aan alle vormen van discriminatie jegens vrouwen en meisjes, overal.
■ SDG5	5.5	Verzekeren van de volledige en doeltreffende deelname van vrouwen en voor gelijke kansen inzake leiderschap op alle niveaus van de besluitvorming in het politieke, economische en openbare leven.
■ SDG6	6.1	Tegen 2030 komen tot een universele en gelijke toegang tot veilig en betaalbaar drinkwater voor iedereen.
■ SDG6	6.2	Tegen 2030 komen tot toegang tot gepaste en degelijke sanitaire voorzieningen en hygiëne voor iedereen en een einde maker aan openbare ontlasting, waarbij speciale aandacht wordt besteed aan de behoeften van vrouwen en meisjes en mensen in kwetsbare situaties.
■ SDG6	6.3	Tegen 2030 de waterkwaliteit verbeteren door verontreiniging te beperken, de lozing van gevaarlijke chemicaliën en materialen een halt toe te roepen en de uitstoot ervan tot een minimum te beperken waarbij ook het aandeel van onbehandeld afvalwater wordt gehalveerd en recycling en veilige hergebruik wereldwijd aanzienlijk worden verhoogd.
■ SDG6	6.4	Tegen 2030 in aanzienlijke mate de efficiëntie van het watergebruik verhogen in alle sectoren en het duurzaam winnen en verschaffen van zoetwater garanderen om een antwoord te bieden op de waterschaarste en om het aantal mensen dat af te rekenen heeft met waterschaarste, aanzienlijk te verminderen.
■ SDG6	6.a	Tegen 2030 de internationale samenwerking en de capaciteitsopbouwende ondersteuning uitbreiden voor de ontwikkelingslanden voor activiteiten die betrekking hebben op water en sanitaire voorzieningen en programma's, met inbegrip van technologieën voor waterwinning, ontzilting, waterefficiëntie, afvalwaterzuivering, recycling en hergebruik.
■ SDG7	7.2	Tegen 2030 in aanzienlijke mate het aandeel hernieuwbare energie in de globale energiemix verhogen.

Bijlage

SDG	Doel	Samenvatting doel
SDG7	7.3	Tegen 2030 de globale snelheid van verbetering in energie-efficiëntie verdubbelen.
SDG8	8.2	Tot meer economische productiviteit komen door diversificatie, technologische modernisatie en innovatie, ook door de klemtoon te leggen op sectoren met hoge toegevoegde waarde en arbeidsintensieve sectoren.
SDG8	8.3	Bevorderen van op ontwikkeling toegespitste beleidslijnen die productieve activiteiten ondersteunen, alsook de creatie van waardige jobs, ondernemerschap, creativiteit en innovatie, en de formalisering en de groei aanmoedigen van micro-, kleine en middelgrote ondernemingen, ook via toegang tot financiële diensten.
SDG8	8.5	Tegen 2030 komen tot een volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor alle vrouwen en mannen, ook voor jonge mensen en personen met een handicap, alsook een gelijk loon voor werk van gelijke waarde.
SDG8	8.7	Onmiddellijke en effectieve maatregelen nemen om gedwongen arbeid uit de wereld te helpen, een einde te maken aan moderne slavernij en mensensmokkel en het verbod en de afschaffing van de ergste vormen van kinderarbeid veiligstellen, met inbegrip van het rekruteren en inzetten van kindsoldaten, en tegen 2025 een einde stellen aan kinderarbeid in al haar vormen.
SDG8	8.8	De arbeidsrechten beschermen en veilige en gezonde werkomgevingen bevorderen voor alle werknemers, met inbegrip van migrantenarbeiders, in het bijzonder vrouwelijke migranten, en zij die zich in preciaire werkomstandigheden bevinden.
SDG9	9.4	Tegen 2030 de infrastructuur moderniseren en industrieën aanpassen om hen duurzaam te maken, waarbij de focus ligt op een grotere doeltreffendheid bij het gebruik van hulpbronnen en van schonere en milieuvriendelijke technologieën en industriële processen, waarbij alle landen de nodige actie ondernemen volgens hun eigen respectieve mogelijkheden.
SDG10	10.2	Tegen 2030 de sociale, economische en politieke inclusie van iedereen mogelijk maken en bevorderen, ongeacht leeftijd, geslacht, handicap, ras, etniciteit, herkomst, godsdienst of economische of andere status.
SDG10	10.4	Beleid voeren dat geleidelijk tot een grotere gelijkheid leidt, in het bijzonder inzake fiscaliteit, lonen en sociale bescherming.
SDG11	11.1	Tegen 2030 voor iedereen toegang voorzien tot adequate, veilige en betaalbare huisvesting en basisdiensten, en sloppenwijken verbeteren.
SDG11	11.6	Tegen 2030 de nadelige milieu-impact van steden per capita reduceren, ook door bijzondere aandacht te besteden aan de luchtkwaliteit en aan het gemeentelijk en ander afvalbeheer.
SDG12	12.2	Tegen 2030 het duurzame beheer en het efficiënte gebruik van natuurlijke hulpbronnen realiseren.
SDG12	12.4	Tegen 2020 komen tot een vanuit milieuvriendelijk beheer van chemicaliën en van alle afval gedurende hun hele levenscyclus, in overeenstemming met afgesproken nationale kaderovereenkomsten, en de uitstoot aanzienlijk beperken in lucht, water en bodem om hun negatieve invloeden op de menselijke gezondheid en het milieu zoveel mogelijk te beperken.
SDG12	12.5	Tegen 2030 de afvalproductie aanzienlijk beperken via preventie, vermindering, recyclage en hergebruik.
SDG12	12.6	Bedrijven aanmoedigen, in het bijzonder grote en transnationale bedrijven, om duurzame praktijken aan te nemen en duurzaamheidsinformatie te integreren in hun rapporteringscyclus.
SDG13	13.1	De veerkracht en het aanpassingsvermogen versterken van met klimaat in verband te brengen gevaren en natuurrampen in alle landen.
SDG13	13.2	Maatregelen inzake klimaatverandering integreren in nationale beleidslijnen, strategieën en planning.
SDG13	13.a	De verbintenis uitvoeren die door de ontwikkelde landen in het kader van het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake Klimaatverandering genomen werd omtrent de doelstelling om tegen 2020 gezamenlijk jaarlijks \$ 100 miljard bijeen te brengen uit allerlei bronnen, om tegemoet te komen aan de behoeften van de ontwikkelingslanden in de context van aanzienlijke mitigatieacties en van transparantie inzake implementatie, en om door deze kapitalisatie het Groene Klimaatfonds zo snel mogelijk volledig operationeel te maken.
SDG14	14.1	Tegen 2025 de vervuiling van de zee voorkomen en in aanzienlijke mate verminderen, in het bijzonder als gevolg van activiteiten op het land, met inbegrip van vervuiling door rondrijvend afval en voedingsstoffen.

Bijlage

SDG	Doel	Samenvatting doel
■ SDG14	14.4	Tegen 2020 op een doeltreffende manier de visvangst reguleren en een einde maken aan overbevissing, aan illegale, niet-aangegeven en ongereguleerde visserij en aan destructieve visserijpraktijken, en op wetenschap gebaseerde beheerplannen implementeren, om de visvoorraden zo snel mogelijk te herstellen, op zijn minst op niveaus die een maximale duurzame opbrengst kunnen garanderen zoals bepaald door hun biologische kenmerken.
■ SDG15	15.2	Tegen 2020 de implementatie bevorderen van het duurzaam beheer van alle soorten bossen, de ontbossing een halt toeroepen verloederde bossen herstellen en op duurzame manier bebossing en herbebossing mondiaal opvoeren.
■ SDG16	16.5	Op duurzame wijze komaf maken met corruptie en omkoperij in al hun vormen.
■ SDG16	16.6	Doeltreffende, verantwoordelijke en transparante instellingen ontwikkelen op alle niveaus.